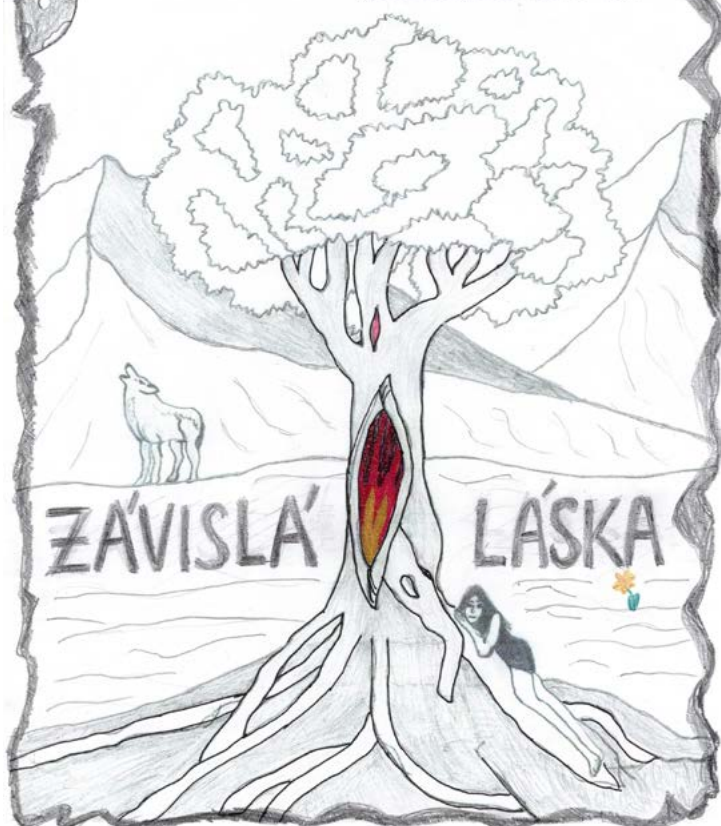

Blanka Lesana
Brazdová

Copyright © Blanka Lesana Brázdová, 2023
Vydala Blanka Lesana Brázdová ve spolupráci
s Nakladatelství JONATHAN LIVINGSTON, s. r. o.,
v Praze 2023.

978-80-7551-329-8 epub

978-80-7551-330-4 mobi

978-80-7551-331-1 PDF

Poděkování

Předně děkuji manželovi Neklanovi za tvorbu obálky i k této mé páté knize. Jeho pomoci si moc vážím.

Děkuji touto cestou všem lidem a zvířatům, kteří mi dokázali odpustit, třebaže jsem jim v souvislosti se svou citovou závislostí ublížila.

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Anně Odrobiňákové /Autorská šicí dílna Odrobinka/ za šaty a sukně, které se mnou souzní.

Jsem vděčná Veterinární klinice Hloubětín, Praha, Mochovská 535, nejen za záchranu života kocoura Čičina, ale i za možnost setkat se s lidmi, kteří považují záchranu zvířat za své životní poslání.

I po letech ráda vzpomínám na hodiny literatury středoškolského a vysokoškolského pedagoga, literárního vědce, kritika a publicisty profesora Jana Janáčka (7. 5. 1927 – 14. 2. 2023). Jen díky jeho dárné myšlence, že bych se mohla věnovat tvůrčímu psaní, jsem se nakonec, třebaže se značným časovým odstupem, přeci jen odhodlala k vlastní literární tvorbě.

Mé poděkování patří i vydavateli e-knihy Závislá láska.

Blanka Lesana Brázdová

Závistlá láska

(Tuto knihu věnuji všem citově závislým lidem.)

„Každý sám sobě nejbližší.“

První sen

Po dlouhé době zase ležím vedle Adama. Pohladím ho po vlasech. Pak se bříškem ukazováčku dotknu jeho vystouplých lícních kostí. Mlčíme, ale snad celým svým tělem, každičkou buňkou, vnímám jeho přítomnost. Není v tom nic erotického, a přesto je to velmi intimní. Pak vstaneme, naposledy se obejmeme. V rozpacích mu dám pusku na rozloučenou.

Ocitám se v místnosti plné lidí. Poznávám zde Adamovu manželku Janu. Připadá mi sympatická, dokud neotevřu dveře jedné z místností a tam ji nespatřím s cizím macatým plešatým chlápkem při čemsi, co snad ani nelze nazvat milováním,

ale jen živočišným sexem. Urychleně za sebou zavřu. Následně pootevře tytéž dveře někdo jiný. V tu dobu už je Adamova manželka v županu a z jejího výrazu lze vyčíst nejen pocit trapnosti, že byla takto přistižena při činu, ale i naštvanost, že jsem ji vyrušila v nejlepším.

Otřesená pronesu sama k sobě i do prostoru k těm, kteří to taky viděli: „A já myslela, že teď už je Adam konečně šťastný!“

Život asi nemá být jen krásný, protože takový bychom ho považovali za samozřejmost a patřičně si nevážili chvíli, kdy skutečně krásný je. Nebo byl.

Další jeden z mnoha snů o Adamovi. Jak dlouho se mi o něm bude ještě zdát? Kolik snů? Kolik let?

Potkala jsem se s ním ve svém životě úplnou náhodou před víc jak třiceti lety. A naposledy ho osobně spatřila taky úplnou náhodou, pokud náhody existují, zhruba před dvaceti lety. Velmi často se s ním vídám ve snech. Všechny jsou zvláštěně živé. Natolik, že mi ještě dlouho po probuzení bývá podivně teskno. Mívám po každé pocit, jako bych spolu s ním opravdu nějaký čas pobyla a vše snové odžila i v reálném světě.

Doposud pro mě byla Adamova manželka bezejmennou ženou. Dnes poprvé měla ve snu jméno, těžko říct, zda své skutečné. Zhola nic mi není známo o jejich vztahu, natož o jejich vzájemné věrnosti. Vlastně ani nevím, zda je Adam stále ženatý.

Adamovu manželku jsem letmo spatřila jen jedinkrát. Určitě bych ji dnes už nepoznala. Navíc tenkrát, kdysi dávno, jsem se soustředila pouze na Adama po jejím boku. A palčivou bolest uvnitř sebe pramenící z toho, že se vede se za ruku s dívkou v pokročilém stupni těhotenství. Působila naprosto všedně. Byla běžně hezká, velká i silná. Zrzavé vlasy měla obyčejnou gumičkou stažené do culíku. Pomalým krokem kolem mě prošli. Adam ve volné ruce nesl dětskou vaničku. Tenkrát jako bych s konečnou platností pochopila, že se naše cesty definitivně rozdělily. Adamovi začínal nový život. Beze mě. S jinou.

Beztak byla chyba, že jsem mu do života vůbec vstoupila. Tehdy, u toho rybníka, byl zkrátka jen v nesprávný čas na nesprávném místě. A tak se seznámil se mnou.

Na třídním srazu, zhruba před patnácti lety, jsem spolužačku provdanou za Adamova kamaráda Luboše slyšela říkat, že když Adama naposledy viděla, v první moment ji napadlo, že ho načapala s milenkou, dokud si nenandala brýle a nezadívala se pozorněji. Se třemi dioptriemi v krásné slečně rozpoznala Adamovu dceru. Marně a rádoby nenápadně jsem vyzvíдалa cokoliv dalšího. „Máš, cos chtěla.“ jako by říkal pohled mé spolužačky. A její ústa pak už ohledně Adama nevyslovila nic dalšího. Musela jsem ji dát zapravdu. Na třídní sraz jsem se dostavila jako osůbka životem zklamaná, obouchaná, dvakrát rozvedená...

Možná bych mohla Adamovi napsat, znát tak jeho adresu. Snažím se rozpomenout, kde bydlel s rodiči. Už jednou jsem mu na té adrese dopis ve schránce zanechala. Zhruba před pětadvaceti lety. Takový výkřik do tmy to byl. Marný pokus o navázání spojení. Jeho máma mu coby ženatému muži a otci od rodiny obálku s mým psaním z pochopitelných důvodů nejspíš vůbec nepředala. Chtěla jsem mu tehdy vrátit jeho fotky z dětství, které jsem na něm v době našeho chození vyloudila. A taky se mu omluvit. Hlavně se mu omluvit.

Dva měsíce předtím zašel Adam za mou mámou do práce ohledně nějaké cívky, kterou potřeboval pro tchyni. Máma mi setkání s Adamem barvitě dopodrobna vylíčila. Nejednou. Jako bych pořád dokola poslouchala tutéž stále stejně poškrábanou gramodesku, přičemž na závěr pokaždé dodala, jak moc to Adamovi slušelo, co měl na sobě a jak spokojeně vypadal. Dokud jsme spolu chodili, stejně pochvalně se něm nikdy nevyjádřila.

Obdobnými hláškami mě poté vlastní matka trápila ještě několik měsíců, dokud jsem vůči všem jejím slovům postupně zcela neotupěla. Nemohla nevidět můj žal. Bohužel narcistickým rodičům dělá dobře, když vidí své dítě trpět. I to dávno dospělé a v jakékoliv souvislosti. Čím víc smutkem uvadá, oni naopak rozkvétají. Podle všeho mě taky máma chtěla mít jen pro sebe. V době, kdy jsem ještě patřila k Adamovi, na něm nenechala niť suchou. Nestalo se tak jen s Adamem. Jen s Adamem to bylo poprvé.

Nebydlet paní Vázalová přes sto dvacet kilometrů daleko, zajela bych znovu vhodit dopis pro jejího jediného syna do schránky osobně. Ten dům bych jistojistě i po tolika letech našla. A třeba by Adamovi dopis ode mě předala. Vždyť bych ho nenapsala coby dvacítku, ale jako statná padesátnice v přechodu.

Mohla bych zabrouzdat i po sídlišti, kde by podle posledních zpráv měl Adam bydlet. To sídliště není zas tak velké. Šlo by projít postupně všechny vchody. Pokud bych brzy ráno vyjela, do večera budu jistojistě zpátky. Někaké spojení by se snad našlo. Autem si takovou dálku sama řídit netroufám. Myslím, že to je dobrý nápad. Jen si moc neumím představit svou reakci na dotaz: „Kohopak paní hledáte?“ A nejlíp vyřčený Adamovou manželkou. A ještě víc si nedokážu představit, jak bych takový svůj výlet vysvětlovala doma Vencovi. Navíc předmětná informace ohledně Adamova bydliště je stará přes třicet let. Já sama se za ty roky přestěhovala. Nejednou.

Je to už tak strašně dávno, co jsme se na konci třetího vydaly se spolužačkou Pavlou Pavláskovou k rybníku se učit. Ve svém horoskopu na Najdise.cz jsem se dočetla, že budu závislá na svých partnerech nebo budu naopak závislé typy mužů přitahovat. Ten horoskop můj život dost dobře vystihuje, ač prý nejvíc platí v době zrození. Citová závislost v různých podobách k mému životu neodmyslitelně celoživotně patří. Bohužel.

I vztah s Adamem Vázalem byl ve znamení takové závislosti. Oba jsme na citech toho druhého doslova viseli, těžko říct, kdo z nás dvou víc. Možná tak stejně,

jen Adam, coby voják základní vojenské služby, byl v jiné pozici než já, ponechaná při čekání na něj na svobodě. Svobodě? Kdy je citový závislák vlastně svobodný?

Pokud budu mluvit za sebe, tak se jako při nikdy nekončící jízdě na řetízko-vém kolotoči nepřestávám točit v kruhu. Ještě jako úplně malinkou důvěřivou holčičku s panickou hrůzou z opuštění mě do něj posadili a pevně připoutali narcističtí rodiče. Je těžké se z toho nepozvracet.

Většina spolužaček z ekonomky docházela k naší dorostové lékařce úspěšně simulovat. Pavla Pavlásková ji v prváku vyhledala s bolestmi břicha a byla nasměrována zpět do naší páté lavice s tvrzením, že se jedná jen o zaražené větry. Slepé střevo Pavle prasklo ještě téhož dne těsně po vyučování. A naše dorostová lékařka pak visela na tabuli cti jako jedna z nejlepších v rámci celého kraje. Hlava mi to nebrala, a to nejen kvůli Pavle, která málem zemřela ještě před naším předmětným výletem k onomu rybníku.

Oceněná žena s vysokoškolským diplomem z lékařské fakulty se nám pak v ordinaci dál dívala do krku s napřaženou rukou a svůj obranný postoj pokaždé doprovodila pokynem: „Nechod' ke mně blíž, ať mě nenakazíš!“ Nutno podotknout, že mnohdy nebylo čím. Snad jen Pavla bývala opravdu nemocná. Ve čtvrtáku si v souvislosti s častými angínami vyzvedla doporučení na vytržení krčních mandlí. Strašně se bála. Zárok donekonečna odkládala. S vysokou horečkou, hnisavou angínou a nezměrnou obavou, jakého přijetí se jí v ordinaci dostane, se k naší dorostové lékařky nakonec přeci jen odhodlala zajít. Uznávaná kapacita se dle osvědčeného způsobu s nataženou rukou Pavle vteřinově zadívala do krku a následně samu sebe uznale pochválila: „No vidíš, že jsem měla pravdu. Vytržení mandlí ti určitě pomohlo, třebaže angínu máš zas.“ Pavla chvíli nechápala. Domnívala se, že jde o ironii, ale ze sledu dalších souvislostí pochopila, že to jen naše dorostová lékařka v jejím krku zase viděla úplný prd, tak jako kdykoliv předtím. Stejně jako v krcích všech svých svěřenců.

Strachování mé spolubojovnice z páté lavice jsem se ani trochu nedivila. Ono se říká, obzvlášť v souvislosti s trháním nosních mandlí, že se jedná o běžný banální lékařský zákrok. Mně je jako dítěti trhali. Nijak mi to nepomohlo. Asi ani neuškodilo. Jen mám doteď v živé paměti vzpomínku na to, jak do mého těla píchla zdravotní setra nějaký oblbovák. Chtělo se mi po té injekci spát jako všem zbylým napíchaným dětem. Poprvé v životě mi bylo báječně, protože mi všechno bylo tak krásně jedno. Jenže postupně účinek injekce slábl. A já zůstala na vlastní zákrok jako ta poslední v pořadí. A pak cestou výtahem na sál mě strach z nadcházejícího probral úplně.

Mé obavy byly na místě. Jedna ze sester si mě posadila na klín a nohy mi silně přimáčkla mezi svá silná stehna. Jiné dvě nebo tři, přivolané na pomoc, mě držely ruce a hlavu. Ani tak se doktorovi nepodařilo vytrhnout mi nosní mandle na první pokus. Ani na ten druhý. Byla jsem zoufalá, osamocená, vydaná napospas bolesti a naprosto neznámým lidem.

Jak asi Pavla Pavlásková žije dnes? Je jen moje chyba, že nejsme v kontaktu. Měla jsem starosti sama se sebou a plácala se v životě odnikud nikam. Patříčně jsem si našeho přátelství nevážila. Pokusila jsem se jí přes její rodiče po letech kontaktovat, ale neozvala se. Snad je v pořádku. Byla čistá duše. Takoví lidé se většinou nemění. Byla lepší než já. To s ní se měl Adam tenkrát u rybníka dát dohromady. Byla krásná uvnitř i navenek.

Na svých sedmnáct jsme byly obě plachá stvoření. Stejně tak Adam. Nebýt jeho kamaráda Luboše, který zavdal podnět k rozhovoru, nejspíš bych doteď neměla možnost Adamovi ublížit. Ti dva kluci byli zvláštní dvojka. Bezstarostně se projevující Luboš s pivním bříškem, s cigaretou v puse, spoustou špičků na těle a sprostých slov na jazyku, a zasmušilý mlčenlivý štíhlý Adam s vypracovanými svaly na rukách. Luboš pusu nezavřel a Adam neotevřel. Až má rádoby vtipná hláška o tom, zda přemýšlí o nesmrtelnosti chrousta, ho rozesmála a rozpovídala. Prokecali jsme celé dopoledne. I odpoledne. Sešit ani žádnou z učebnic jsem toho dne u rybníka neotevřela. Jen své srdce.

Začali jsme s Adamem chodit. Závisle chodit. Všechny volný čas jsme potřebovali být spolu. Čas na učení jsem si potajmu kradla a zbytek třetáku, celý čtvrták a taktéž při maturitní zkoušce těžila jen z toho, že jsem bývala vzornou svědomitou studentkou. Taková jsem v očích profesorů dál zůstávala, i když tomu tak pak už popravdě vůbec nebylo. Někteří profesori mi nadržovali až příliš okatě. Třeba se spolužákem Jardou Malinou jsme ze sebe před tabulí jednoho podzimního odpoledne dostlali oba shodně málo hraničící až s nic. Já byla ohodnocena za lepší dvě a Jarda za čtyři minus. Přišlo mi to vůči němu hodně nespravedlivé a dlouho jsem se pak za to před ním ve třídě styděla.

Za doby chození s Adamem jsem pojem citová závislost ještě neznala. Neměla jsem o ní zdání do svých padesáti. Vycházela jsem z toho, že jsem nějaká divná, nepovedená, chyba evoluce. K nezávislosti mi chyběla sebedůvěra a doteď ji kolem sebe marně hledám. Svůj úsudek jsem zpochybňovala, kam mi paměť sahá. S věčnými obavami jsem nedokázala být ani pohodová. Chyběla mi víra ve vlastní jakž takž přijatelnou budoucnost. A teď v padesáti už mi začíná pomalu, ale jistě, chybět jakákoliv budoucnost.

Adam taky pochyboval o vlastní hodnotě. Těžko říct, jak dlouho po rozchodu vydržel zůstat sám. Citoví závisláci se vyznačují obzvlášť silným sklonem se znovu co nejrychleji zamilovat, aby si nepřipadali stejně nežádoucí, jako když byli ještě malými človíčky. Shodně jsme s Adamem považovali za nezměrné štěstí a zázrak to, že nás ten druhý ve svém životě chtěl.

I já bych se potřebovala přihlásit do nějakého kurzu, kde by mě naučili vystačit si sama se sebou a trpělivě, jako ta nezadaná, čekat. Dneska už aspoň chápu, že láska na základě citové závislosti se mi musela vymstít. Setrvala jsem neuspokojivých vztazích, jen abych nezůstala sama. Mnohdy to bylo zraňující i pro druhého do páru, pokud podvědomě vytušil, co se ve mně odehrává a co jsem zač. Právem

se totiž mohl domnívat, že si zasloužíme oba něco lepšího. Závislá láska holt není na trhu mezilidských vztahů kdovíjak žádaná.

I mé dvě citově závislé kamarádky, Hedvika s Ivanou, se nechávají využívat víc, než jak by se na první pohled mohlo zdát. Nebrání se ani náznakem, jen ojediněle při příslovečné poslední kapce se za sebe postaví. I ony hluboko v sobě dospěly k závěru, že bez blízkého milostného vztahu nepřežijí, protože osamocené žít nedokážou.

Co ksakru narušilo naši víru v dobro? Proč sami sobě nevěříme a bez chlapa si připadáme neschopné a naprosto nepoužitelné? Svojně se dál stydíme za to, že nezvládáme žít samy, ale neumíme si pomoci. Přáli si vůbec naši rodiče, abychom si byly sebe vědomé? A to, že jsme všechno jiné, jen ne sebevědomé, jim bylo jen lhostejné nebo se to dokonce slučovalo s jejich plány a představami? Nebude to tak, že bychom se jim jen nevydařily. Stále víc si myslím, že na tom nesou svůj díl viny. Otázkou zůstává, jak velký. V každém případě stojíme na stejně vratkém základě, jen s odlišným jménem a příjmením. A dnes už vím, že takových je nás mnohem víc.

Můj neviditelný, a přesto všudypřítomný handicap byl ruku v ruce s někým, kdo na tom byl obdobně jako já, výrazně snesitelnější. Zákonitě jsme se s Adamem na sebe upnuli. Pevně jsme se k sobě přimkli, dokud jsme mohli být denně spolu. Oba jsme věřili, že pouze existence toho druhého v našem životě může zmírnit náš podivný vnitřní strach a že na tom druhém z nás závisí celý náš život. Sami pro sebe jsme totiž neznamenal nic.

S takovým nastavením dřív nebo později člověk přenechá sebe nadobro napospas druhým. Doteď si připadám jako 165 cm vysoké nic. Dlouho mi ani jako dospělé ženské nepřišlo divné, že za sebe nechávám jednat a rozhodovat jiné dospěláky. Jako bych sama za sebe ani nežila. Neuměla to.

Strach z opuštění se do mé hrudi nastěhoval nejspíš velmi pozvolna, a tak strašně dávno, že nejsem schopna se rozpomenout, kdy se tak stalo. Pro skutečnou lásku ve mně místo nezbylo. Jen žárlivost se ještě vměstnala. V hojné míře. Za žádnou cenu jsem nechtěla riskovat rozchod. Spoustu let se tak bojím za sebe i cokoliv říct. Ono ani není moc co říkat, když vycházíte z přesvědčení, že sami o sobě nejste nic.

Sebeláska mi je dodnes cizí. Nevyužila jsem dva roky odloučení k tomu, abych našla v sobě alespoň něco z toho, co jsem tak hloupě dlouhé roky hledala mimo sebe. Byla to jen "samá voda". Nikdo jako při dětské hře nezašeptal: „Evi, přehořívá!“ A hořet nezačalo nikdy.

A tak se dál prostřednictvím jiných lidí marně snažím zaplnit obrovské vnitřní prázdno opanované strachem. Jak ho mám sakra už jednou pro vždy ze sebe vypudit?! Už aspoň vím, že oprávnění k tomu mám jen já sama a že nikdo jiný to za mě neudělá. Ani kdyby moc chtěl. Tím spíš, že se tak nestalo do mých padesáti.

Osamoceně bez Adamovy pomoci jsem nedokázala čelit pochmurným myšlenkám. Coby čistokrevný slaboch jsem se s ním rozešla několika málo větami zalepenými do poštovní obálky s jeho dočasnou plzeňskou adresou. Dvakrát, krátce po sobě, záhy poté, co narukoval. Ocítl se v neznámém prostředí, izolovaný od domova, vydaný napospas své vlastní citové závislosti, ostatním vojínům, velitelům a mé zradě.

Odchodu na vojnu se obával. Možná i něco tušil anebo si jen neuměl představit být tak daleko ode mě a své mámy. A zřejmě i správně odhadl, že na něj nevydržím dva roky čekat v ponurém chladném narcistickém domově, kde naoko milá zmije, kterou jsem oslovovala mamino, slovní uštknutí maskovala za falešné úsměvy a údiv, že nerozumím "srandě". Určitě Adamovi ani neuniklo, že vlastnímu tátovi s jeho věčnými avantýrami jsem totálně ukradená. Já vím, většina lidí má nějakého koníčka, jen jde o to, jakého. Hodnocení ze strany mých rodičů by si v době našeho chození Adam za rámeček nedal, přitom mu nesahali ani po kotníky. Jednotlivě i oba dohromady. A doteď to se doteď nezměnilo.

Jen s dopisy se mi při vši snaze nedařilo unikat emocionální mučivé bolesti. Znovu se mnou začala uléhat i vstávat. Úleva nepřicházela. Ze všech krásných vzpomínek na Adama jsem dlouho nevyžila. S každým vztahem se při nemoci emocí uleví jen dočasně. A jediným smyslem života i koníčkem je pro citově závislého člověka vztah.

Takový závislák na citech bere zavděk i narcisty. Známé přináší pocit bezpečí. Nejedno dítě odchované narcistickými rodiči naivně věří, že s jiným narcistou dosáhne satisfakce původních zranění. Ve skutečnosti si koleduje o další šrám na duši a někdy i na těle.

Za svůj život jsem se setkala s různými podobami té proklaté závislé lásky. V milostných, přátelských i pracovní vztazích, stejně tak i ve vztahu dítěte s rodičem, nebo naopak rodiče s dítětem. Poznávacím znamením je nerovnoprávná ponižující podřízenost.

Nejčastěji se klubko citové závislosti odvíjí od rodiny, do které se narodíme. Většinou už v kojeneckém věku začneme stonat touhle podivnou nemocí, kterou však málokterý dětský lékař řeší. A taky jak? Narcistického rodiče nepředělá a dětské domovy jsou přeplněné. Těžko říct, zda by se mi tam žilo líp. Osobní zkušenost nemám.

Naše společnost vychází z předpokladu, že každý rodič už ze své přirozenosti miluje vlastní dítě nadevše. Mnohým by se bezesporu ulevilo, kdyby se mohli veřejně bez rizika pranýřování přiznat k tomu, že jejich dětství stálo za hovno. Nikdo nemůže nikoho donutit k lásce. A často krom přirozeného talentu chybí i vzor ve vlastních rodičích.

Ani já nevím, jestli skutečně dokážu někoho milovat anebo se zvládám jen zamilovat. Neukojitelný nedostatek lásky a touha po uznání v mezilidských i pracovních vztazích ke mně už tak nějak neodmyslitelně patří. Sečteno a podtrženo,

visím na všem, co jen trochu připomíná lásku nebo přátelství a ztrátu náklonnosti zažívám tak, jako by mi šlo o život.

Prožila jsem během doposud odžitých let alespoň jeden normální zdravý rovnoprávný vztah?

Druhý sen

Za slunečného podvečera jsme se s Vencou vydali na letní slavnost. Je tu i Adam se svou ženou. Alkohol teče proudem. Radši se vzdálím od všeho toho ruchu a shonu. Po návratu marně hledám svého manžela. Procházím davem lidí, až ho konečně najeznu. Společně s Adamem. Oba notně opilé.

Vencu se mi podaří po přineseném kafi rozpohybovat a nasměrovat do pokoje, ve kterém jsme ubytovaní, aby se tam z kocoviny trochu prospal. Hned poté se navracím zpět k Adamovu bezvládnému tělu. Leží na břiše v trávě v černých plavkách. Zahledím se na důvěrně známý atypický ohyb kůže pod jeho zadkem. Po přetočení na záda rozpoznávám vystouplý ohryzek, o kterém mi kdysi říkal, že souvisí s poruchou štítné žlázy. Pocítím stesk po době minulé. Po našem mládí. Po všem, co jsme mohli společně prožít. Po společných dětech. Taky zestárnul, ale pořád je to on.

Uléhám bezradně na sluncem prohrátou zem vedle blízkého člověka a nevím, co si počít. Nemohu ho tu jen tak nechat ležet. Ani nechci. Široko daleko nikoho nevidím. Musím sama. Zvedám tělo převyšující mě do výšky o bezmála dvacet centimetrů. Do šířky je tomu naopak. Finím a hlasitě hekám. Přeci jen nejsem nejmladší a Adam nejmenší, ale nevzdávám se. Konečně přišel trochu k sobě. Bude stačit ho jen podpírat, ale i tak to bude fuška.

Postupujeme s přestávkami pomalu vpřed. Do cíle zbývá ještě notný kus cesty. Zatáhlo se.

Při májovém deštiku jsme zmokli, ale konečně jsme vpochodovali do pokoje, který Adam sdílí se svou ženou. Snažím se ho co nejšetrněji položit na manželskou postel, ale i tak se trochu praštil hlavou o pelest.

Hledám Adamovu manželku. Spatřím ji stát na schodech v hlavní budově. Dozvídám se od ní, že se zrovna vydala s kamarádkou k astroložce. Informuju ji malinko zmateně, s notnou dávkou naléhavosti v hlase, jak je na tom její manžel. Přitaká, jako by ji něco takového ani malinko neudivilo. A v poklidu dodá, že až výklad astroložky skončí, zajde se na pokoj podívat, jestli Adam něco nepotřebuje.

Probouzím se v manželské posteli.

U statku. U statku? Jo, U statku! To je ta ulice, ale kolik bylo číslo popisné?

U statku 3? Snad.

Na rozhraní spánku a probuzení ke mně přišla samovolně vzpomínka na dávno zapomenutou adresu. No jasně, Adam bydlel v ulici U statku! Až se pojednou divím, že jsem se nerozpomněla dřív. Vlastně bych si mohla nechat přes internet zobrazit i mapu. Snad mi k něčemu bude.

Teď hlavně musím vstát. Nějak jsem si dnes přispala. Snad už Mišanda nestojí s packami křížem před dveřmi na verandu.

Nechce se mi navracet zpět do reality všedního dne. Mám volný den, ale až nadobro vstanu, přeruším hmatatelnou Adamovu přítomnost ze snu. Tak jako už tolikrát. V rámci motivace si představím Mišandu, jak mně radostně krade pantofli. Je hravá, i když už to zdaleka není žádná mladice. Vždyť sny o Adamovi ve mně beztak pokaždé slabě dozívají ještě několik hodin po probuzení, a to včetně všech prožitých emocí, chlácholím se si při nazouvání bačkor.

Vypustila jsem psí kamarádku na malou zahrádku. A zatímco na ni roze-spale mezi vchodovými dveřmi čekám, to, kdyby se po vykonání potřeby chtěla se mnou navrátit hned do kuchyně, snažím se porozumět dnešnímu snu. Má Adam stejně jako Venca problémy s alkoholem? Taky se jako kvartální piják občas opije do němoty? Vždyť přeci tolik svého na alkoholu závislého tátu odsuzoval! Získal k alkoholismu nějakou predispozici nebo jen příklady táhnou? Prožíváme s Adamem paralelní životy s jinými životními partnery obdobné tomu, jaký bychom bývali prožili spolu? I já se utíkám poslední roky k astrologii. Snažím se ve hvězdách najít aspoň nějaký smysl života a neřešit tolik lidí kolem sebe. Stejně je nezměním. Měnit prý můžu jen sebe. A i to mi jde ztěžka.

V době, kdy Adamovi zbývalo několik málo dnů na svobodě, jsem zaslechla ve třídě spolužačku Romanu říkat, že si s tím svým, po dobu jeho vojny, věrnost neslibili. To my s Adamem taky ne, protože jsme ji považovali za samozřejmou. Vycházeli jsme z toho, že patříme k sobě. Nechápala jsem, jak k tomu někdo může přistupovat, tak jako Romana. Přišla mi cynická a nerozuměla jsem ani tomu jejímu klukovi. A kdo ví, třeba spolu žijí doted' a zůstali si věrní.

Moje pasivita a podřízenost se celkem logicky nepozdávala lidem, kteří něčeho takového nechťeli zneužít. A když o tom teď zpětně přemýšlím, i mně se přičí všichni, kteří jsou vnitřně nastavení na dosahování vysněného cíle cizí zásluhou. V očích těch, kteří s citovou závislostí nemají osobní zkušenost, jsme ze sebe s Ivanou a Hedvikou dobrovolně učinily rukojmí nespokojivých vztahů. Tak to asi nebude. Jen se nemáme dostatečně rády. Doslova se nesnášíme! Nenávidíme svůj věčný hlad po lásce, kvůli kterému jsme okolí pro smích a dost často i na obtíž. Lze za něco takového soudit lidskou bytost, která si trvale připadá prázdná, naprosto bezcenná a bezmocná, která kohokoliv jiného zná víc než sebe? A přímo úměrně tomu si sebe i váží, tedy jen tak na špičku nože.

Nejsme si s Hedvikou ani s Ivanou podobné vzhledem. Máme společně však to, že po rozchodu s kýmkoliv, jak toulavé nepotřebné osamocené vyhladovělé

feny žalostně a dlouze vyjeme na Měsíc. Dětskou radost z objevování ani jedna z nás nepoznala. Zřejmě tak dožijeme s pocitem, že jsme naprosto nezajímavé a že nemáme žádnou přednost. Jsme si jisté jen tím, že postrádáme jakékoliv osobní kouzlo, a to včetně Ivany, od přírody krásou vydatně obdařené. Popíráme samy sebe? S kýmkoliv dokážeme mluvit jen o svém vyvoleném, ať už je jakýkoliv. I toho největšího blbce si umně postavíme na piedestal.

Vyjma vztahu mít ještě nějakou jinou zálibu mi celoživotně přišlo jen jako ztráta času. Naivně jsem věřila tomu, že čím víc ze sebe dám, o to víc dostanu. Pro jistotu jsem v ničem neodporovala a schopnost přizpůsobení vypilovala takřka k dokonalosti. Měnila jsem se podle svého konkrétního aktuálního protějšku jak chameleon. Bez mrknutí oka jsem přeladila "svou nejoblíbenější" stanici v rádiu, z jeskyně se přesunula na vrcholky hor, z lodě přesedla na kolo a namísto lyžování se vydala hřebelcovat koně. Snad jen při myslivosti bych se stavěla na zadní. Jsem vážně nemocná, pokud nemoc lásky lze považovat za chorobu.

Sakra, ten internet se i dneska strašně kouše. Zlobí často, ale takhle zlé to s ním snad ještě nebylo, anebo jsem jen víc netrpělivá, kdo ví. Konečně se mapa zobrazila, i s panáčkem. Vžívám se do představy, že já sama se vydávám cestou, kudy jsme chodívali společně s Adamem. Pokaždé jsme se drželi za ruce. Vnitřním zrakem ho teď po mém boku opět vidím v riflích a v riflové bundě. Vybaví se mi i jeho oblíbené bílé ponožky a černý batůžek na zádech. Adamova vysoká postava se znovu po letech ční nade mnou v ulici U statku.

Při pohledu na hledaný dům to zabolí víc, než bych čekala. Ano, došla jsem do cíle. I kdybych měla důvod zapochybovat, mnou prožívané emoce mluví za vše. Jen má raní vize při probuzení nebyla přesná. U statku 303 je správně. Hbitě vyhledám další údaje, až se podívím nad momentální rychlostí internetu.

Mou chvilkovou radost vystřídal zklamání. Adamova máma není majitelkou a zřejmě ani užívatelkou bytu v prvním patře. Kdosi koupil celý dům se všemi čtyřmi byty a zahradou, dřív rozdělenou mezi jednotlivé nájemníky. Zase jsem zaspala čas. Proč jen mě nenapadlo Adamovi napsat dřív? Bez ohledu na to, že mi kdysi na dopis, který mu nejspíš jeho máma ztopila, neodpověděl. Svého syna přede mnou paní Vázalová chránila oprávněně. A tehdy už i ochránila. Jen u rybníku s ním v předmětný den namísto Luboše bohužel nebyla.

Slzy vytékající z šedomodrých očí a dopadají na mou ruku a několik z nich ozdobil klávesnici. Raději notebook vypínám. Voda, ani ta slaná, by mu nemusela udělat dobře.

Podařilo se Adamovi zbavit věčného strachu z opuštění a všudypřítomné obavy ze smrti blízkých? Mně dál děsí představa, že se někomu něco zlého stalo. Třeba Adamovi. Jenže co je pro nás dobré a co špatné? Kdo to posoudí? Náš vztah asi neměl šanci vydržet už jen kvůli mé podezřivosti. Nevím, jaký důkaz lásky by ji ze mě vyrval se všemi kořeny. Po chvilkové úlevě se ve mně znovu začala rozrůstat. Nějaký čas jsem si namlouvala, že by to se mnou bylo jiné, pokud bych se mohla

pyšnit vysokoškolským titulem. A pak jsem se skamarádila s Hedvikou. Zvládla dvě vysoké školy, taky státnice, je vyhledávanou soudní znalkyní... a je na tom stejně jak já. Z mylné představy, že by mi k vyléčení dopomohl dokonalý vzhled mě zase vyvedla kamarádka Ivana. Na nedostatek krásy si objektivně vzato nemohla nikdy stěžovat, a přitom se její závislá láska se od té mé taky nijak neliší. Ani bohatství s citovou závislostí nezatočí. Všechny tři úplně stejně celoživotně loudíme jakýkoliv sebemenší projev lásky jako ty největší žebračky.

Mišanda mě hypnotizuje pohledem přes okenní sklo. Vstanu a jdu ji vysvobodit. Vpusťím ji zpět do domu. Při té příležitosti mě napadne, že bych mohla zkusit svou poslední šanci. Znovu zapínám notebook a stejně jako před chvílí se rozčiluju. Už to chci mít za sebou. Nechci se oddat marné naději ani o minutu déle. Tak proč se to ksakru furt tak kouše! Jsem nervózní. Do vyhledávače se mi podaří až na třetí pokus napsat správně dvě slova: „Adam Vázał“. Hned pak mě napadne raději přidat i město, ve kterém Adam nejspíš stále bydlí a pracuje a miluje. Závisle?

A vida. Jsem na stopě! Podle všeho je členem jakéhosi spolku nájemníků. A ještě naleznou stručný odkaz na mně nic neříkající firmu FATY. Nacházím dokonce i patřičné firemní stránky. Adresa firmy FATY mě praští do očí. Ještě, než jsem se odstěhovala, pracovali jsme s Adamem přes ulici. Nevím, jak dlouho Adam v předmětné firmě působí. Možná tam nastoupil až v době, kdy já už se v té protějšší nevyskytovala. Proč se míváme?

Prohlížím informace na webových stránkách firmy FATY. A nic. Ostatně co bych našla já o sobě? Ještě větší nic. Třeba bych mohla napsat Adamovi do práce... Už chci notebook znovu vypnout, když mě oči nasměrují na firemní video. Prohlédnu si ho celé. Nic zajímavého mi to nepřineslo. Tak proč byl odkaz na Adamovo doporučení firmy z pozice zaměstnance, když zrovna o Adamovi nenacházím jedinou zmínku? Nesmím se vzdát! Zkousím to znovu. Ani nevím proč. Možná jen nemám sílu smířit se s tím, že jsem prohrála. Už potřetí mi před očima defilují zaměstnanci firmy FATY. A zase jsem na konci.

Mišanda mně povzbudivě položila svou chlupatou hlavu na stehno. Neměla jsem ji vzít místo tohohle všeho radši na procházku? Čas stejně nelze vrátit. A ztrácím další. Úplně zbytečně.

Počkat, ten chlap, co tam cosi kontroloval v sekci věnované správě budov... nebyl to Adam? Ještě jednou si pouštím předmětné video. A poznávám Adama! Oba jsme zestárlí až běda. Soustředěná na jednoho konkrétního zaměstnance rozeznávám Adamova gesta, důvěrně známé přivření očí, i styl jeho chůze. A svaly na rukách patrné i přes firemní oblečení. Zřejmě doted' dělá denně kliky.

Druhou polovinu kratičkého videa, věnovanou správě budov, si pouštím stále dokola. Snažím se aspoň přes notebook pobýt s Adamem. Načerpát ho do sebe. Už jsem se dostala přes změnu podoby. Pojednou nechápu, proč jsem ho hned nepoznala. Vždyť se vlastně zase tolik nezměnil. Poznal by on mě, kdyby mě po tolika letech potkal někde na ulici? Těžko říct. Asi by na tom byl obdobně jako já

před několika málo minutami.

Dodnes má Adam svůj tehdejší zasmušilý výraz. Prožil život v souladu se svou duší nebo se jeho upřímnost musela upozadit? Nechává si ve firmě FATY líbit víc, než by chtěl a měl? Položil na firemní oltář ne jeden neplacený přesčas? A kolegové se mu za jeho ponížený přístup k nim i k nadřízeným posmívají? Dochází do zaměstnání s obavou z možného vyloučení z kolektivu? Děsí se uvržení do samoty? V každém případě se aspoň, na rozdíl ode mě, dočkal role ve firemním videu. Třeba se z jeho života strach vytratil tak jako já.

Mám mu fakt napsat? Nebude to jen další z mnoha projevů citové závislosti? Prostě je konec. Musím se s tím jednou pro vždy smířit. Sama jsem to tak chtěla. Nechtěla, ale zapříčinila. Neměla bych se mu víc připomínat. V jeho vlastním zájmu. Zaslouží si to. To je asi to jediné, co pro něj můžu ještě udělat. Nejspíš je rád, že na mě a mé dopisy ve víru dalšího dění nadobro zapomněl. A bude asi pořád ženatý. A já jsem vdaná.

Zpětně mi mé chování přijde až neuvěřitelné a sama sobě nerozumím. Vždyť Adam mě měl rád! Jen kvůli mně utekl z kasáren takovou dálku. Měl potřebu si vše vyříkat. Usmířit se. Hlavně nás dva dát zase dohromady. Po milování jsem mu s omluvou přiznala, že jsem to strašně zamotala. A on tehdy jen řekl: „Hlavně, Evi, že jsi to zase rozmotala.“ Nic mi nevyčítal! Na nic se neptal! Nechtěl nakonec ani nic vysvětlit. Oblékl se do vojenského šatu, dal mi pusu na rozloučenou a šťastně spěchal do kasáren, kde ho čekal trest. A na závěr vojny i povinnost nasloužit si své provinění.

A to vše jen proto, aby po nějakém čase dostal další obdobný dopis, v němž jsem se s ním několika málo větami rozešla nanovo. Podruhé už za mnou neutekl. Ani nic neodepsal. Jak mu asi bylo? Obdivuju, že to zvládl během tak krátké doby dvakrát za sebou. Nevím, jak bych to na jeho místě ustála já. Díky videu aspoň vím, že žije. Proboha, jak bych doškobrtala svůj zpackaný život až do samého konce s vědomím, že Adam si ten svůj kvůli mně zkrátil?! To bych se musela nenávidět ještě víc než teď.

Vše tam pro něj bylo nové. V neutěšeném prostředí daleko od domova mezi cizími se těšil na každíčký můj dopis. A dvakrát se dočetl, že je mezi námi konec...

Musím to udělat. Vybírám nejvýstižnější slova.

Ahoj Adame,

promiň, že se Ti tímto dopisem znovu připomínám. Ráda bych se Ti omluvila za vše, čím jsem ti ublížila. Snažím se sama sebe pochopit, hlavně to, proč jsem se tenkrát vůči Tobě tak chovala. Nerozumím si. Mrzí mě to. Marně pro sebe hledám omluvu. Jde jsem v té době už čerstvě dospělá. A taky svéprávná.

Děkuji Ti za vše krásné.

Snad jsi dočetl až sem. Vlastně ani nevím, zda Tě můj dopis vůbec najde. Adresu jsem zjistila na internetu. S ohledem na nějakou Tvou kolegyni s rouškou vycházím z toho, že video bude poměrně aktuální.

Sama jiným odpouštět neumím, ale i tak Tě moc prosím za odpuštění.

Eva

Má adresa je: eva123eva@seznam.cz

Nervózně si dál pohrávám s propiskou v rukách. Dopis přepíšu ještě jednou s drobnou úpravou obsahu. Chci zkusit obě možné Adamovy adresy. Snad jsem své řádky nepojala příliš osobně. Těžko říct, zda alespoň jeden z dopisů otevře nakonec adresát. Nerada bych Adamovi způsobila další životní komplikaci nebo ho proti jeho vůli zviditelnila.

Nejspíš se už nikdy nedovím, jestli byl Adamův táta stejně despotický jako ten můj, ale v každém případě víc pil. V podstatě se upil k smrti. O jeho pohřbu jsem se dočetla úplnou náhodou v místním tisku v rubrice s názvem "Vzpomínáme". Nenápadně jsem se vetřela v krematoriu do davu. Adamova tátu, coby vysokého štíhlého chlapa s výrazně řezanými rysy obličeje, jsem poznala už značně sešlého v důsledku jeho alkoholové závislosti. Zamlada určitě pro ženy měl své nezaměnitelné kouzlo. V Adamovi, který mu je nápadně podobný, však napitý vzbuzoval jen strach a odpor. Podle všeho Adam, tak jako já, vyrůstal v citově chladném prostředí a láskyplné oběti nepoznal.

Proč si pořízují malé človičky i ti, kteří se jich nechtějí dotýkat, hladit je, mazlit se s nimi? Kolik z nás je nechtěných? Kolik citových závisláků nemělo to "správné" pohlaví, kolik jich bylo počato třeba jako důsledek selhání antikoncepce? A kolik z nich nevědomky a nechtěně připomínalo nevěru? Část lidí se taky zřejmě narodí jen proto, že mít děti je běžné a člověk z pozice rodiče líp zapadne do společnosti. Jenže za jakou cenu?! Marně jsem si jako malá přála, aby mi aspoň jeden z rodičů třeba jen jednou řekl, že mě má rád. Namísto bezstarostného dětství jsem se usilovně snažila si lásku vysloužit. Záhy se má snaživost stala samozřejmostí. Pro rodiče i pro mě. Stejně tak i absolutní poslušnost. Jakékoliv selhání bylo nepřípustné. A láska mi stejně dál unikala mezi všemi deseti prsty.

Třetí sen

Procházím neznámým městem a nečekaně spatřím na protějším chodníku Adama. Jde smutně opačným směrem. Pohled na něj nejdřív jen svíravě zabolí, ale

za malou chvíli už mi drtí bolestivě hrud'. Zase ta stará známá bolest a nemožnost se pořádně nadechnout. Dřív, než stihnu, jakkoliv zareagovat, zmizí Adam v davu neznámých lidí.

Proč mám vlhké oči i po tak kratičkém snu? Ne, nebrečím. Slzy se mi podařilo zastavit ještě v očích a nespátří je svět, ale o to víc pálí. Musím ty dopisy poslat co nejdřív. Nejlepší ještě dneska. Hned teď. Obálky doma nemáme, ale to by snad neměl být až takový problém. Zakoupím je přímo na poště.

Takhle nějak, jako já dnes, se asi oblékají hasiči při poplachu. Už mi chybí jen boty. I Mišanda vytušila mé citové rozpoložení a se svou ranní potřebou si pospíšila. Před ní člověk nic neutají. Pes se nedá oklamat hranou veselostí a bezstarostností tak jako člověk.

„Mišando, pokud dopisy neodešlu co nejdřív, tak už k tomu nikdy asi nebudu odvahy. Ty mi rozumíš, vid'? Vráťm se za tebou, co nejdřív to půjde. Ještě stihneme procházku, neboj. Tak zatím ahoj.“

Pokaždé mi je znatelně líto, když Mišandu opouštím. I pokud odcházím do práce. A dnes jsem se od ní vzdálit celý den nemusela. Vždyť ani nevím, jak mají na poště ve vedlejší vesnici otevřeno. U nás ve vsi nikdy žádná nebyla a těžko se jejího zřízení dožiju.

Už dávno jsem nikomu neposlala rukou psaný dopis. Přitom rukopis odesílatele má určitě své kouzlo.

Mohla jsem zajet na poštu autem, ale nevím, jak bych tam zaparkovala. Podélně to doteď neumím, tak jdu radši pěšky. Zvažovala jsem vzít Mišandu s sebou, ale třeba tam bude fronta, a tak by jí mohl někdo při čekání na mě před poštou ublížit. A už takhle jsem nervózní až běda. Celoživotně jsem pořád z něčeho podělaná.

Krátím si cestu přemítáním o citové závislosti. Zvažuju, zda je v mém momentálním snažení skutečně jen potřeba zachovat se správně, anebo i lpění na Adamovi. Do očí se mi vrátily slzy, když jsem si musela sama sobě přiznat, že jsem si nevážila jeho lásky. Byla mi podezřelá. Neuvykla jsem doteď tomu, že je normální, aby i mě někdo měl rád. A ten převít strach ještě cokoliv nafoukl. Objektivní realitu pozměnil a vyložil si ji podle svého. A já mu uvěřila. Proč já jen radši nevěřila Adamovi? Taky je možné, že si ho jen idealizuju.

Pravidelně na mě čekával před školou. Jedno kalné odpoledne svůj pohled krátce zaměřil na vnady obdařenou blondátou spolužačku Martinu Malou. Celé mé dospívání mi máma ustavičně při každé příležitosti předhazovala, že mám prsa malá, přičemž nikdy neopomenula dodat, že chlapům se líbí naopak velká. A táta slintal při pohledu na každou vyvinutější blondýnu. Adamův pohled na Martinu Malou jsem vyhodnotila tak, že ji svlékal očima. Cítila jsem se strašně ponížená. Zase jsem pro někoho nebyla dost dobrá. A ona jen sklídila další obdivný pohled.

Jeden z mnoha. Tentokrát však od "mého" Adama.

Hned poté, co se ladnou gazelí chůzí Martina Malá vzdálila z našeho doslechu, nepřivítala jsem Adama obvyklými něžnostmi, ale tvrdým výsledkem. Taková změna mého chování ho ten den ještě očividně zaskočila. Vypověděl, že nabyl dojmu, že tu holku odněkud zná. Dušoval se, že jen proto se na ni zadíval. Jednou pro vždy jsem hystericky žárlivým projevem pozbyla v Adamových očích zdání nezávislé tolerantní sedmnáctileté slečny, na jakou jsem si do té doby hrála. Po vypadnutí z role a sejmutí masky jsem se cítila trapně nejen před ním, ale i před sebou.

Adam pro mě byl vším. Přišlo mi snad i spravedlivé, aby trpěl. Namluvila jsem si totiž, že se trápím kvůli němu. Dnes už vím, že ve skutečnosti mě trýznil můj strach z opuštění. Bývala jsem na Adama nepříjemná od té doby pak už častěji, ač se snažil nezavdat mi k tomu pražádnou příčinu. Časem se přizpůsobil natolik, že se bál snad i rozhlédnout při přecházení silnice s vědomím, že by se v jeho zorném poli mohla nacházet Martina Malá nebo nějaká jiná má spolužačka. Riskoval by život, jen aby nezůstal sám? Stal se trpělivým divákem mých ubrečených scén. Ani jeden z nás si neuměl představit, že by ještě někdy dokázal milovat někoho jiného.

Při rozchodu nebo jen strachu z něj se doteď chovám jak blázen a ponižuju se ve jménu závislé lásky. Za nic na světě nesmí nikdo další z mého života odejít! A přesto odchází. A já neumírám. Ne, žádný rozchod jsem nedokázala přijmout stejně statečně jako Adam ten náš. Má můj obdiv, třebaže i on to zvládl až na druhý pokus. Přeci jen já těch pokusů měla víc. Mnohem víc. Vytácela jsem neustálým vytáčením konkrétního telefonního čísla nejen dotyčného, ale i jeho rodinné příslušníky. Ušetření byli jen ti, co tehdy ještě neměli pevnou linku. A ti, co ji měli, možná nejednou v souvislosti s mými věčnými telefonáty zauvažovali o možnosti jejího zrušení. Tehdy ještě nikdo netušil, že jednou budou existovat telefony mobilní. Novodobá to pohroma pro citové závisláky a jejich protějšky.

S Ivanou a Hedvikou jsme se shodly na tom, že jsme bývaly zoufalé, i pokud se s námi rozešel někdo, s kým jsme samy chtěly vztah ukončit. Logiku to nemá, ale tím, že žijeme bez vlastní existence, pro nás svým způsobem každým rozchodem končí život. I tím vysvobozujícím. Dostat kopačky nejen citelně zabolí, but hlavně znejistí. Žádný citový závislák totiž neví, co si se sebou počne a co s ním dál bude, jestli se nedostane do rukou někomu ještě mnohem horšímu.

Cesta do vedlejší vesnice mi utekla. Jít tak ještě dál, znovu bych zauvažovala o nesmrtelnosti chroustů...

A do prdele! Měla jsem si fakt otevírací dobu zjistit na internetu předem. Ještě mají zavřeno. Budu tu přes hodinu zevlovat. Chůze mi nevadí, mohla bych vrátit, ale je otázka, jestli bych posbírala dostatek odvahy na to sem zajít později ještě jednou.

Nevím, jaké zoufalství je ze mě přes okenní sklo patrné. Zaměstnankyně místní pošty, ač se zřejmě vidíme v životě poprvé a naposled, se nade mnou smílovala. Pozvala mě dál a prodala mi dvě obálky a poštovní známky mimo pracovní

dobu. Nemusím tu tak osmdesát minut jen tak okounět. A při lelkování ztrácet odvalu k dokonání činu.

Před poštou opíšu hbitě z papírku obě adresy, dokud si stále ještě na odeslání dopisů troufám. Je to zvláštní pocit po tolika letech znovu na obálku nadepsat Adam Vázal. Tak jako kdysi dávno.

Zhluboka dýchám, když bříšky prstů přidržuju dvě zalepené obálky se dvěma různými adresami, ale stejným adresátem, v otvoru poštovní schránky. Ještě pořád by se mi, při troše trpělivosti a štěstí, podařilo obě vytáhnout zpátky k sobě. Zahladit stopy. Odpadkový koš je hned vedle. Přesto povolím stisk prsteníčku a palce. Vzápětí nezřetelně uslyším obálky dopadnout mezi ostatní. Je v téhle poštovní schránce další dopis s podobným obsahem, s omluvou po mnoha letech? Kolik takových psaní poštáci doručí za den, kolik za rok? Kolik za celou svou kariéru?

Stojím dál před poštovní schránkou a připadám si jak uličnice. Já to fakt udělala! Co jsem to provedla? Dopisy zpět nevytáhnou. Dokázala jsem to! Zaraduju se a v duchu mi zazní sousloví „pošťák – rošťák“. Logiku to nemá. Minimálně stejnou jako napsat někomu po víc jak třiceti letech.

Vracím se v povznesené náladě domů. Tudy nechodím často. Cestou na poštu jsem se okolní krajinou nekochala, ale teď si pohled na zasněžené pole užívám. Přesto přidám do kroku. Venca je v práci, tomu chybět nebudu, ale Mišandě jsem přislíbila procházku do Zlosyňského háje.

Svůj slib plním. Aspoň pokud jde o ni. Na verandě hned po příchodu беру do rukou vodítko. Mišanda se vděčně usměje svýma vlčíma očima. A hned za branvou začne pročítat vesnickou psí poštu. Obě se těšíme do miniaturního voňavého lesa. Já dnes navíc potřebuju rozchodit záchvěv mladické nerozváznosti. Vyškrábu ze sebe ještě odvalu nezbytnou k tomu, abych si přečetla případnou Adamovu odpověď? Napsala jsem svou e-mailovou adresu dostatečně čitelně?

Adamova reakce na rozchod kdysi dávno mohla být ovlivněna jeho přesvědčením, že je lepší udělat cokoliv než zůstat zase sám. Pro každého je těžké přijít o to, co celý život postrádá a nalezne až mnoha po letech. Pro Adama jsem přestavovala naději a zřejmě musel spolknout nejednu slzu, protože chlapi přece nebrečí. Nejspíš i přemítal nad tím, co měl udělat jinak, když navzdory nezměrné snaze zůstal bez holky.

Těžko říct, proč jsem považovala za samozřejmost třeba jen jeho čekání na mě před školou. I skutečnost, že ani jednou nevynechal. V továrně začínal brzy, pak jsme byli spolu až do večera a druhý den zase brzičko ráno vstával. Tenkrát jsem si nic takového neuvědomovala. A Adam mi to na odiv nedával.

Mezi spolužačkami jsem rozhodně nebyla oblíbená. A ani posléze do pracovních kolektivů nezapadala. Odjakživa mám problém mezilidské vztahy navazovat. Snahu mi nelze upřít, to ne, ale se svými obrannými mechanismy působím na druhé v lepším případě jako nespolečenská podivinka. Navíc s mou tendencí si lidi

přivlastňovat bývá vztah se mnou náročný. Doteď malinko nelibě nesu, když se kamarádka zmíní o jiné kamarádce. A bývalo to se mnou podstatně horší. Jen s obtížemi se zbavuju podivné touhy či spíš pochybné potřeby mít ve svém životě aspoň jednoho člověka výlučně pro sebe.

Vysnila jsem si v pubertě bezchybný vztah bez sebemenšího zklamání. Tolerovat chyby u sebe ani jiných doteď nedokážu. Pokud se někdo zachová způsobem, se kterým nesouhlasím, nenávratně v mých očích klesne. Vytratí se tím do ztracena pocit výjimečnosti našeho vztahu. A pak i já. Hedvika se momentálně snaživě spolupodílí na Ríšově skládání puzzlí. Dospěla při hledání potřebných dílků k názoru, že s lidmi to je jiné, protože ti do sebe tak snadno jako dílky puzzlí nezapadnou. Polemizovaly jsme spolu nad tím, jak moc je na tom třeba zapracovat.

Ona i důvěra Hedviky se získává těžce a ztrácí snadno. Chápu, musí být vyčerpávající být s námi ve vztahu. Co však tak nezlomně očekáváme, samy nabízíme z přesvědčení, že o tom skutečný vztah dvou lidí přece je. Vnímáme svět dětsky černobíle, když vyhlížíme chlapa, který by naplnil naše potřeby mnohem líp, než jak se toho kdysi zhostili naši rodiče, kteří se o to snažili jen v mezích zákona péče o dítě?

Co se asi honí hlavou Mišandě? Jde věrně po mém boku. Chránila by mě před celým světem. S šikanou jsem se poprvé setkala na ekonomce. Adamovi jsem se s ní svěřit styděla, jen jsem se na něj ještě víc upnula. Od mámy jsem se zastání ani tehdy nedočkala. A od táty jsem pomoc už vůbec nečekala.

Marně jsem toužila po jakémkoliv ocenění. Svými sportovními "výkony" jsem neměla šanci oslnit nikoho, ani své nesportovní rodiče. A tak jsem si alespoň vydobyla výtečný školní prospěch. Na úkor svého mládí. Stala se ze mě taková ta klasická přehnaně pozorná a aktivně se hlásící třídní šprtka, která nikam nechodí, jen se učí. Až s Adamem se to změnilo. Dodnes se stydím za to, že mě přistihl očima hltat učební látku ze sešitu nenápadně položeného vedle rozloženého gauče, na kterém jsme spolu leželi. Češtináře, který ve mně věřil, jsem totiž nedokázala zklamat ani v době chození s Adamem. Navíc jsem byla za těch sedmnáct let vnitřně naprogramovaná jen k tomu se učit a učit. Od všeho jiného jsem byla pokaždé mámou přesměrovaná zpět ke školním sešitům a učebnicím. Těžko se mi z takového nastavení dostávalo, i když žádný opravdový úspěch ani slávu mi to nepřineslo. Pak bez šprtání jsem si navíc připadala jako podvodnice, která kromě mámy totálně zklamala celý učitelský sbor a možná i Komenského na onom světě.

Touha po kladném ocenění Adama nutila sbíhal shody po třech pokaždé, kdy se mu máma navracela z práce, jen aby ji pomohl s taškou při jejím návratu. Lačnil stejně jako já po jakémkoliv projevu rodičovské lásky. K jeho tátovi se mi váže jen vzpomínka, jak za námi s Adamem zašel do jeho pokojíčku s prezervativy v ruce. Na svém jediném synovi nešetřil. Po předání igelitky mu dlouze udílel rady, jak si neposrat svůj život, stejně jako on.

Nejednou mě napadlo, zda by se něco změnilo, kdybych s Adamem otěhotněla. Zkazili bychom si život? V každém případě bych tak nemusela řešit obavu

ze založení rodiny po vlastní zkušenosti, jaké to je nebo může být v roli dítěte. Bez zásahu osudu v podobě neplánovaného početí jsem dilema „být či nebýt matkou“ převalovala v hlavě po zbytek plodného období. Navíc v době, kdy již vrstevníci rodiny založili, se mezi rozvedenými těžko hledal někdo, kdo by se mnou zplodil své třetí nebo čtvrté dítě v pořadí. Beznadějné to bylo i u starých mládenců. Naděje mi vysvitla až po svatbě se stejně váhavým bezdětným střelcem Vencou, ale v té době už mé biologické hodiny malinko předčasně přestaly tikat.

Třeba je opravdu vše zlé k něčemu i dobré. Jsem si totiž vědoma jakési vlastní necitlivosti a lhostejnosti vůči dětem. Tápu v tom, jak k nim přistupovat. Hlavně, když mě někdo pozoruje. Bývám rozpačitá a nesvá. Nejspíš bych nebyla pro dítě oporou a jen zopakovala zažitý nefunkční rodový vzorec. Nepřipadala jsem si pro mateřství ani patřičně zralá. Uvědomovala jsem si svou labilitu. Často jsem „bezdůvodně“ brečela. Stačilo málo a stále napětí a stres vykonaly své. Stěží jsem zvládala běžný život. Na to, stát se navíc matkou, jsem v sobě už nenacházela energii. Zamrzla jsem ve vývoji a neroztála včas.

Můj první manžel Jakub byl submisivní. Nedařilo se mu v životě prosadit. Po vzoru své mámy jsem se nakonec stala přeci jen tou dominantnější polovinou páru, přičemž máminu nadřazenost jsem dál ctila a poslouchala ji na slovo. Takový mírně psychopatický model soužití matky s vdanou dcerou v jednom bytě to byl. Navíc máma rozhodla, že máme s dětmi počkat, až jí povyrostou vnoučata od bráchy.

Přemek, můj druhý manžel, nerad vzpomínal na své dětství. To nás spojovalo. První Přemkovo manželství šlo narozením prvorozené dcery do kytek. Připadal si zneužitý nejen vlastními rodiči, ale i svou první ženou, toužící víc po dítěti než po něm. Další dítě už nechtěl. Zpočátku mi jeho předsevzetí vyhovovalo. Prahla jsem totiž ještě víc po tátovi než po otci svého dítěte. Přemek mi tátu v rámci možností a svým způsobem nějaký čas nahrazoval a já dodatečně přeci jen o něco víc dospěla.

Jako nevyzrálá bytost bych nejspíš vychovala další mně podobné zoufalce, třeba jako ženská postava z českého filmu Duše jako kaviár ztvárněná herečkou Vilmou Cibulkovou. Zatížená vlastní minulostí bych se ještě coby matka ve svém životě teprve hledala. Už nikdy nezjistím, zda bych se bývala přeci jen nedokázala od minulosti oprostit. Možná bylo v mých silách svého potomka netraumatizovat a bezpodmínečně ho milovat coby samouk. Přemek však dostal svému slovu a dítě se mnou zplodit nechtěl ani poté, co jsem se rozhodla to risknout.

Kdo ví, jak zpětně na své rozhodnutí ohledně interrupce vzpomíná spolužačka Lenka. Otěhotněla ve čtvrtáku s nějakým ženáčem. S otcem jejího nikdy nenarozeného dítěte jsme já ani Adam neměli nic společného. Měla tehdy jen potřebu někomu ublížit, když mi nalhala, že mi s ní byl Adam nevěrný? V každém případě jsem jí uvěřila. A Adam, ve snaze mě neztratit, ji společně se mnou vyhledal. Jeho kamarádovi Lubošovi se totiž podařilo vypátrat, kde bydlí. Bez pobízení mi před Adamem přiznala, že si vše vymyslela, jen co otevřela dveře bytu. Možná s ní měl

řeč před námi už Luboš. Ulevilo se mi. Rádi jsme si pouštěli s Adamem písničky od skupiny Elán, i tu s názvem Ver mi. Zpětně souhlasím s textem, že dokázat je možné jen nevěru, ale nikdy ne věrnost.

Falešným nařknutím ze mě tehdy spolužačka Lenka vytáhla na denní světlo hluboko uložené přesvědčení, že mě nic dobrého v životě čekat nemůže, protože lásky nejsem hodna. Jako bych chodila po světě s cejchem na čele a narodila se s prokletím, že nebude v mých silách si lásku jiného člověka dlouhodobě udržet. Nebyla jsem zvyklá na to, že mě má někdo rád. V mém životě by se stal zázrak. Zázraky se sice dějí, ale nevěřila jsem tehdy ještě na ně.

Cokoliv, co se mi v životě povedlo, bylo tátovi ukradené a máma to považovala za běžné a tuctové. V tom byli rodiče zajedno, ve vzácné shodě. Ničemu, co se mě týkalo, nebylo podle jejich shodného názoru třeba věnovat sebemenší pozornost. Upřímného obdivu jsem se nedočkala – narcisticky obdivovali jen sebe. Jednou jsem se osmělila popostrčit vlastní mámu k čemusi, co by připomínalo její radost z mojí existence. Po vzoru spolužačky Moniky jsem doma předeštrela, že nedělám problémy jako některé jiné holky z naší třídy. Máma zareagovala velmi stručně dvěma slovy: „Samochvála smrdí!“ Ještě, že to není pravda. Jinak by to u nás doma dost smrdutě zapáchalo a mně by se v přítomnosti narcistických rodičů dýchalo ještě mnohem hůř.

Každý by prý měl být hrdý na to, čím se odlišuje, ale já se bojím mít třeba jen jiný názor. Prsty na rukou a nohách by mi nestačily k tomu, abych na nich spočítala lidi, kteří se mnou špatně zacházeli, jenže měla bych k nim připočítat i sebe. Taky se sama k sobě nechovám zrovna s úctou. Jednala jsem proti sobě a přivodila si útrapy už jen tím, že jsem se nedokázala o sebe postarat. Kvůli tomu jsem pak měla na své partnery přemrštěné nároky.

Opatrně se poslední rok otevírám lidem a učím se nehroutit při první kritice. Svě peníze začínám mít bohudík konečně taky víc pod kontrolou. Podle všeho jsem si za ně na podvědomé úrovni v minulosti chtěla nakoupit lásku a pozornost. Mé přesvědčení, že když dám ze sebe vše, nemůže mě pak láska minout, bylo na hony vzdálené skutečnosti. Namísto náklonnosti si mě pokaždé vyhlídla lítost, a to zejména v souvislosti s těmi, kteří mají zálibu ve zneužívání druhých a zakládají si na tom, že kudy projdou, tráva neporoste.

Partnerství asi opravdu nebude o spojení dvou osamělých duší. A sebevíc blbější názor je vždy duchaplnější než bezduché přikyvování. Na Nový rok jsem si předsevzala, že začnu myslet sama za sebe, podle toho se pak budu i rozhodovat a ponesu za to zodpovědnost. Ochotně jsem se podrobovala omylům jiných, jen abych nemusela vyčítat sobě, jak jsem nemožná. Razila jsem heslo, že kdo nic nedělá, nic nezkazí.

S tím je konec! Přesednu si z místa spolujezdce o kousek víc doleva a chopím se řízení vlastního života.